

Arteterapie v Psychiatrické nemocnici Bohnice

Arteterapeutický ateliér vznikl v Psychiatrické nemocnici (tehdy Psychiatrické léčebně) Bohnice v roce 1956 z iniciativy akademického malíře prof. Ferdinanda Kamby. Po něm přebírá v roce 1971 vedení ateliéru malíř Josef Velčovský. OD roku 1985 vede ateliér sochař Karel Peřina. V devadesátých letech nastupuje do léčebny arteterapeutka Jana Ledvinová a nedlouho poté Ondřej Bičovský a Marie Jirků. Za jejich působení dochází k přesunu ateliéru do suterénu 5. pavilonu. Rozvíjí se práce s grafickými technikami a zejména skupinová arteterapie. Po odchodu J. Ledvinové a M. Jirků a úmrtí O. Bičovského vede v období 2012 – 2014 Filip Kazda. Za jeho působení se v ateliéru vrací důraz spíše na volnou tvorbu klientů. Na konci roku 2013 nastupuje do ateliéru Marek Holub a o rok později Michaela Hanzlová.

Současná praxe v ateliéru má těžiště ve skupinové arteterapii. V omezené míře je nabízena individuální arteterapie. Několik klientů využívá možnosti volné tvorby v ateliéru.

Skupinová arteterapie vychází z Rožnovské arteterapie. Na rozdíl od ní rozšiřuje počet témat. Terapeuti netrvají výhradně na použití techniky akvarelu. Převládají pastelky, pastel, v odůvodněných případech fixy. Akvarel volí klienti spíše výjimečně po delší době docházení. Výtvarné vedení je nepřímé, důraz je kladen na konkrétnost a realitní prvky. Terapeuti v rámci analýzy obrazu pouze komentují nepřesnosti z hlediska techniky, případně na vyžádání poradí. Terapeut požaduje, aby klient zadané téma zpracoval alespoň na úrovni prvního stupně základní školy. Obrázek má být konkrétní, zpracován za použití barev. Měl by obsahovat alespoň jednu postavu a téma má být zasazeno do odpovídajícího kontextu.

Při interpretaci artefaktů se terapeuti snaží být srozumitelní, vysvětlují klientům cestu, jak ke svým vývodům došli, často pracují s metaforou. Dění na skupinách poté prezentují na poradách jednotlivých oddělení. Lze říct, že v posledních letech se postavení arteterapie v nemocnici stále zlepšuje. Podíl na tom mají zejména viditelné výsledky a nepochybně i otevřenost vedení nemocnice.

Klienty ateliéru jsou pacienti z koedukovaného psychoterapeutického oddělení (převažují lidé s poruchami osobnosti), muži s nařízenou ochrannou sexuologickou léčbou, pacientky z oddělení léčby závislostí na návykových látkách, pacienti z koedukovaného oddělení pro léčbu

duálních diagnóz, pacienti z oddělení pro léčbu afektivních poruch a pacienti z denního stacionáře pro lidi s psychotickým onemocněním.

V textu jsou použity informace z bakalářské práce Mgr. Karolíny Hromádkové „Historie a současnost arteterapie v psychiatrických zařízeních v ČR“ (Ateliér arteterapie PF JU České Budějovice, 2017) a mé vlastní poznatky ze stáže v bohnickém ateliéru, kterou jsem absolvoval v roce 2015.

Jiří Mach

Na výstavě prezentujeme menší výběr z produkce ze skupinové arteterapie. Obrázky jsou anonymizovány. Pro orientaci je u obrázků uvedeno číslo oddělení, ze kterého autoři pocházejí:

3 otevřené psychoterapeutické oddělení –
převládají lidé s neurózami, poruchami osobnosti, depresemi a úzkostmi

5 oddělení pro muže s nařízenou ochrannou sexuologickou léčbou

7 ženské oddělení pro léčbu závislostí na návykových látkách - převažují ženy s častou recidivou případně s nařízenou ochrannou léčbou

8 ženské oddělení pro léčbu závislostí na návykových látkách